

Pedagogika telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených

- je to vedný odbor ŠPG, ktorý skúma osobitosti edukácie (výchovy, vyučovania, vzdelávania) jedincov, s chybami:

- pohybového ústrojenstva
 - oporného ústrojenstva
 - nervového ústrojenstva
 - jedincov so zmenami v zdravotnom stave
- od roku 1995, dovtedy bol názov somatopédia

Telesne postihnutý - sa vyznačuje chybami pohybového, nosného a nervového ústrojenstva, ktoré sú príčinou poruchy jeho hybnosti

- patria sem tiež všetky odchýlky od normálneho tvaru tela a končatín - teda deformity, abnormality, anomálie

Telesné postihnutie môže byť:

- vrodené - vznikajú na základe porúch vývinu zárodka, spravidla počas prvých týždňov tehotenstva
- získané - dôsledok úrazu, narušenej hormonálnej činnosti, zápalové a degeneratívne ochorenia mozgu a miechy

Chorý jedinec je jedinec v stave choroby

- choroba sa definuje ako porucha rovnováhy organizmu a prostredia

- v organizme pritom vznikajú rozličné anatomicke a funkčné zmeny

Kategória chorôb sa člení na viacero skupín

- choroby:

- dýchacieho ústrojenstva
- pohybového ústrojenstva
- nervového ústrojenstva
- srdcovo-cievneho ústrojenstva
- tráviaceho ústrojenstva
- vylučovacieho ústrojenstva
- pohlavného ústrojenstva
- choroby žliaz s vnútornou sekréciou
- kožné choroby
- krvné choroby
- onkologické choroby

- chorí sa stávajú predovšetkým objektom zdravotníckej starostlivosti, ale časť z nich je aj objektom edukačnej starostlivosti (dieťa)

- hospitalizácia detí vedie k ich zaradeniu do školy pri zdravotníckom zariadení

Zdravotne oslabený jedinec je jedinec v stave rekonvalescencie alebo má zníženú odolnosť voči chorobám, tendenciu k ich recidíve, jeho zdravotný stav je ohrozený pre nevhodný životný režim.

Zdravotne oslabené deti sa doliečujú v ozdravovniach, v ktorých okrem úpravy zdravotného stavu získavajú v rámci školskej a mimoškolskej edukácie:

- pozitívny vzťah k pohybu
- primerané sebavedomie

- úpravu soc. vzťahov k rodine, škole a rovesníkom

3 spoločné znaky - pedagogiky telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených

1. Poruchy hybnosti - sú:

- a) primárne - sú následkami priameho postihnutia pohybového ústrojenstva v súvislosti s jeho chybným vývinom, úrazom, chorobou
 - hovoríme o telesnom postihnutí
- b) sekundárne - ak pohybový orgán nie je postihnutý, ale iný orgán zasiahnutý chorobou vylučuje pohyb
 - hovoríme o chorobe, zdravotnom oslabení

2. Poruchy vyššej nervovej činnosti, ktoré majú organický pôvod, alebo funkčný charakter

- s mimoriadnou životnou situáciou pri telesnej chybe, chorobe, oslabení

3. Psychické zmeny

- vyskytujúce sa najmä v emocionálnej oblasti aj v oblasti sebavedomia a sociability

Druhy, stupne, príčiny telesného postihnutia, choroby, zdravotného oslabenia

- táto skupina ľudí sa vyznačuje značnou heterogénnosťou
- telesné postihnutia možno triediť podľa viacerých hľadísk
- z hľadiska sociálnej edukácie je dôležité tiedenie na:
 - vrodené a získané telesné postihnutia
 - telesné postihnutia vznikajúce v dôsledku mozgového poškodenia alebo bez mozgového postihnutia

Vrodené telesné postihnutia vznikajúce v dôsledku mozgového poškodenia

DMO (detská mozgová obrna)

- zapríčiňuje poruchu hybnosti
- vyvíja sa v najranejšom vývinovom období
- je to neprogresívne ochorenie, ale nie nemenné
- často sú tu aj poruchy psychiky, epilepsia
- považuje sa za najčastejšie 0,1 až 0,2% populácie

Etiológia

- príčiny vzniku sú veľmi rozmanité, často sa rôzne kombinujú:

- prenatalne faktory
- perinatálne faktory
- postnatálne faktory

Prenatálne faktory:

- nedonosenosť - vzácne prenosenosť
- vnútromaternicové infekcie
- tehotenské toxikózy (gestózy)
- obehové poruchy matky - majú za následok nedostatok O₂ v krvi plodu (fetálna hypoxia)
- röntgenové lúče

- rádiové žiarenie
- alkohol
- nikotín
- chemické zlúčeniny
- duševná záťaž
- nedostatok výživnej stravy

Perinatálne faktory:

- asfyxia (nedostatok O₂) u detí kriesených viac ako 10 min pri abnormálnych pôrodoch (cisársky rez, panvový, kliešťový)
- odlišnosť Rh faktorov otca a matky → vznik ťažkej novorodeneckej žltacky s poškodením bazálnych ganglií mozgu

Postnatálne činitele:

- rané kojenecké infekcie nielen CNS, ale aj dýchacieho a tráviaceho ústrojenstva
- úrazy hlavy
- pôsobenie vrodených porúch metabolizmu
- hypoglykémia

Základom klasifikácie DMO je najčastejšie klinický obraz. Podľa svalového napätia a hybnej poruchy rozlišujeme tieto formy DMO:

1. Spastické (krčové)

- diparetické (paraparetické) - s rôznym postihnutím dolných končatín
- hemiparetické - s postihnutím jednej polovice tela, pričom je postihnutá hlavne horná končatina
- kvadraparetické - s postihnutím všetkých končatín

2. Nespastické

- hypotonické - znížený svalový tonus (trup, končatiny), časté poruchy intelektu, epilepsia
- extrapyramídové (dyskinetické - mimovoľné) - grimasy, hadovitá mimovoľná pohyblivosť hlavy, trupu aj končatín - athetosis duplex

Pridružené poruchy DMO

- poruchy telesného vývinu
- poruchy intelektu - 1/3 postihnutých je mentálne retardovaných (hypotonická kvadraparetická forma)
- epilepsia - 42% (hemiparetická forma)
- poruchy zraku:
 - strabizmus (škúľavosť)
 - tupozrakosť (amblyopia)
 - krátkozrakosť (myopia)
 - nystagmus
- poruchy sluchu
- znížená emocionálna citlivosť - apatia, labilita nálad
- anomália chrupu, horného podnebia
- poruchy reči
- obmedzenie soc. kontaktov

- špecifické poruchy učenia

Vrodené poruchy vývinu

Dysmélie

- sú poruchy vo vývine končatín
- dochádza k nim medzi 20-46 dňom tehotenstva pôsobením exogénnych škodlivín (lieky, žiarenie, nedostatok kyslíka)

Druhy dysmélií

Amélia - chýba celá končatina

Ektromélia - chýbajú duté kosti prípadne sú tieto kosti menšie

Fokomélia - tulenia ruka - chýba rameno aj predlaktie

- poruchy sa odstraňujú protézami

Rázštep chrbtice

- v 9% telesne postihnutých sa vyskytuje
- na určitom mieste chýba stavec a medzistavcová platnička → dochádza k porušeniu obalu miechového nervu, miechového moku a kože
- vzniká v prvých 4-6 týždňoch tehotenstva
- dieťa neudrží moč a stolicu, koža je necitlivá, náchylná na preležaniny
- príčiny:
 - dedičné dispozície
 - prostredie

Formy rázštepu:

- spina bifida occulta - stavcové oblúky chrbtice zostávajú otvorené - vznikne malá štrbinka, na koži sa tvoria jazvy
- meningokéla - vrodené vyvrátenie mozgových a miechových blán
- meningomyelokéla - vyvrátenie časti miechy a stavcov z chrbtového kanála → vznik motorických a senzomotorických porúch aj porúch močového mechúra a konečníka
- myelokéla - vykľučenie časti miechy z miechového kanálu - miecha leží voľne bez prekrytia kožou - otvorená spina bifida → dochádza k obrnám, poruchám funkcie močového mechúra a konečníka

Pridružené poruchy

- ortopedické problémy:
 - skoliózy
 - poruchy citlivosti
 - sklon k zlomeninám
- motorické problémy:
 - pod postihnutým miestom - ochrnutie
- senzorické problémy:
 - poruchy priestorového videnia
- vegetatívne:
 - nedostatočná prekrvenosť
 - termoregulácia
 - rany sa hoja pomaly

Získané telesné postihnutia s mozgovým poškodením

- poranenie hlavy a mozgu 0,5-4% detí školského veku
- dôsledky traumy mozgu a CNS sú veľmi rôznorodé
- časté dôsledky poranenia CNS a mozgu:
 - zníženie kvality poznávacích procesov
 - mentálna retardácia
 - narušená komunikačná schopnosť
 - porucha pamäti
 - porucha pozornosti
 - porucha myslenia
 - poruchy učenia
 - zmyslové poruchy
 - motorické poruchy
 - narušenie psychosociálneho správania

Úrazy miechy

- sprevádza znížená mobilita (schopnosť sa hýbať) až imobilita
- dôsledky → čiastočne až úplne strata nervovosvalovej funkčnosti končatín:
 - parézy (čiastočné ochrnutia)
 - plégie (úplné ochrnutia)
- problémy s ovládaním zvieráčov
- problémy s dýchaním
- problémy až neschopnosť hrýzť a prehĺtať

Najčastejšie úrazy mozgu a miechy

- otras mozgu (commotio cerebri) - zdravotný stav je zvrätý (dočasný)
- stlačenie mozgu (compresio cerebri) - dôsledky sú trvalé
- pomliaždenie mozgu (contusio cerebri) - dôsledky sú trvalé
- krvácanie do mozgu
- priame poškodenie sivej a bielej mozgovej hmoty
- narušenie alebo prerušenie miechových nervových zväzkov
- krvácanie do miechy

Získané telesné postihnutia bez mozgového poškodenia

Amputácie - oddelenie časti orgánu alebo časti od ostatného tela

- rozlišujeme:

- primárna (včasná) - hneď po úraze alebo ochrnutí
- sekundárna (volená) - s amputáciou treba počkať
- terciárna (neskorá) - ďaleko od úrazu

Príčiny amputácií:

- úrazy, chorobné zmeny z cievnych alebo metabolických príčin
- zhubné nádory končatín

Amputácie predstavujú:

- anatomickú stratu
- funkčnú stratu
- kozmetický defekt

Svalové ochorenia

- spôsobujú poškodenie priečne pruhovaného svalstva

Progresívna svalová dystrofia

- degeneratívny rozpad svalstva
- chromozómová porucha
- je geneticky prenosná
- príznaky: rýchla únava, pády, zakopnutia, typická chôdza

Formy dystrofie:

Duchennova forma

- prevažne postihuje chlapcov
- odbúravanie svalstva nahrádza tuk
- choroba ide od panvy dole a potom k hlave
- smrť - slabosť srdcových a dýchacích svalov

Beckerova forma

- začína v postpubertálnom veku
- má pomalší priebeh
- trpia ňou chlapci
- po 30. roku výrazné zhoršenie chôdze

Leyden-Moebiova forma

- obe pohlavia
- v období medzi 2-40 rokom života
- oslabuje panvové svalstvo
- priebeh je veľmi pomalý

Landouzyho-Dejerineova forma

- postihuje mladších jedincov
- choroba napáda spočiatku tvárové svaly
- svaly ramena → panvové svaly
- postup ochorenia je pomalý - dožívajú sa normálneho veku

Erbova forma

- len u dospelých
- rameno potom zhoršenie motoriky, činnosti orgánov (srdce, pľúca, trávenie), odvápnenie kostí

- nedostatočné hryzenie a žuvanie → depresie

Perthersova choroba

- neznámy pôvod - vznik v kojeneckom veku
- zápalový proces poškodzuje hlavicu stehennej kosti → stráca pevnosť a degeneruje sa, tlakom sa deformuje → kríva → odmieta chodiť

Druhy interných a psychických ochorení

- k najčastejším dlhodobým ochoreniam patria:
 - poruchy kardiovaskulárneho systému
 - poruchy dýchania

Druhy zdravotného oslabenia

Obezita

- nadmerné hromadenie tuku v podkožnom väzive
- príčinou je vyšší príjem kalórií v potrave ako výdaj energie
- nevhodný režim výživy
- prejedanie
- zriedka poruchy žliaz s vnútorným vylučovaním
- tučnota spôsobuje zmeny v:
 - fyzickej sfére
 - psychickej sfére
 - spoločenskej sfére
- svalstvo je ochabnuté - brucho
- u chlapcov oneskorený pohlavný vývin

- nestačia v hrách rovesníkom
- sú predmetom výsmechu
- sú agresívne, vtiahnuté do seba → ozdravovne

Asténia

- celková telesná slabosť
- prejavom je neurasténia - neuróza spojená s poruchami vegetatívneho nervstva (krvný tlak - nízky, potenie, hnačky)
- pocit únavy a slabosti, pocit smútku a namrzenosti

Psychické osobitosti telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených

1. komplex menejcennosti - zníženie sebavedomia
2. málo prejavuje city, málo hovorí - ale jeho vnútorné prežívanie je veľmi hlboké
3. ťažšie nadväzuje priateľstvo, je rezervované, ak ale niekomu verí - hlboké priateľstvo
4. je mimoriadne solidárne k rovesníkom, snaží sa im pomôcť
5. je málo aktívny v hľadaní príležitostí - ak ju dostane je húževnatý
6. nedáva najavo svoj názor
7. je mimoriadne citlivý, schopnosť chápať iných

Špeciálnu edukáciu v školskom veku podmieňujú rôzne **odchýlky v psychickom vývine** - priebeh celej výchovy individuálne determinujú tieto činitele:

1. mentálna úroveň jedinca

- môže nastať oneskorenie mentálneho vývinu vzhľadom k telesnému postihu
- špecifické psychické deficity - narušené sú len niektoré mentálne funkcie (poruchy percepcie, pozornosti - úprava vyučovania); IQ je v poriadku

2. schopnosť dorozumievania

- súvisí s poruchami motoriky reči
- DMO
- nedostatok spoločenskej stimulácie (doma, nemocnice)

3. reaktívne psychické zmeny

- sú psychickými následkami telesnej chyby, pôsobenia medikamentov, izolácia od rodiny
- prejavujú sa v oblasti poznávacích procesov, v emocionálnej a vôľovej oblasti

- komplex menejcennosti
- hyperkompenzácia

Osobitosti edukácie telesne postihnutých, chorých a zdravotne oslabených

- edukácia telesne postihnutých je proces cieľavedomého a systematického pôsobenia na ich osobnosť
- jedinci s trvalými zmenami v zdravotnom stave sa majú usmerňovať tak, aby si vytvárali správny postoj k svojmu stavu a vedeli:
 - riešiť problémy, ktoré s nimi súvisia
 - prekonávali ťažkosti a prekážky
 - stať sa odolnými voči nepriaznivým vplyvom okolia

Špecifické postavenie má pohybová výchova detí s DMO

- vychádza z kinezioterapie - reflexné teórie
- pohybová výchova plní aj úlohy:
 - výchova k pohybu
 - výchova k citovej a sociálnej adaptácii
 - výchova k poznaniu, mysleniu a reči
 - výchova k rozvíjaniu návykov sebaobsluhy a manipulačných schopností
 - výchova k rozvíjaniu hudobných a výtvarných schopností
 - výchova k akceptovaniu telesného obmedzenia

Školy a zariadenia pre telesne postihnuté deti a mládež

- školský zákon umožňuje nasledujúce spôsoby edukácie:
 - edukácia formou individuálnej integrácie v systéme bežného školstva
 - edukácia formou sociálnej integrácie v špeciálnych triedach bežných škôl
 - edukácia v špeciálnych školách - segregované vzdelávanie
 - výchova v predškolských zariadeniach formou individuálnej integrácie

Edukácia detí telesne postihnutých v bežných školách

1. úplná integrácia

- predpokladá zaradenie postihnutého jedinca do normálnej triedy → vyšší stupeň integrácie závisí od žiaka, či vyžaduje určitú pomoc alebo je samostatný

2. variant čiastočnej integrácie

- zaradenie postihnutého jedinca do špeciálnej triedy v rámci bežnej školy
- uplatňuje sa tu dôkladnejšia individualizácia obsahu a metódy tak, aby sa žiak mohol včleniť do bežnej triedy

Treba vytvoriť podmienky:

- bezbariérové školské prostredie
- doprava telesne postihnutého do školy
- dostupnosť zdravotníckych služieb
- špeciálnopedagogické poradenstvo
- postihnuté dieťa je schopné plniť požiadavky učebného plánu a učebných osnov
- svojimi stavmi a prejavmi nenarúša priebeh edukácie

Edukácia telesne postihnutých detí v špeciálnych školách

- vznikali v rámci ústavov pre telesne postihnutých

- ústav je dnes zmenený na domov sociálnych služieb (Mokrohájska) - ZŠ, SOŠ (knihár, zlatník, hodinár), gymnázium

Školy a zariadenia pre choré a zdravotne oslabené deti

- sú to školy pri zdravotníckych zariadeniach

1. školy pri nemocniciach
2. školy pri detských liečebniach - sanatóriá, kúpele
3. školy pri detských ozdravovniach (v prírode)

Predmet pedagogiky zrakovo postihnutých

- zaradujeme do sústavy špeciálno-pedagogických vied
- náuka o zákonitostiach edukačného procesu zrakovo postihnutých

Zrakovo postihnutí - ktorí ani s použitím kompenzačných (náhradných) alebo korekčných (nápravných) prostriedkov nemôžu dosahovať také výsledky ako vidiaci

- kto nosí okuliare nemusí byť zrakovo postihnutí

Tyfloédia - starší názov

Podľa stupňa zrakového postihnutia rozlišujeme:

- pedagogika tupozrakých a škuľavých
- pedagogika slabozrakých
- pedagogika čiastočne vidiacich
- pedagogika nevidiacich

Druhy, stupne a príčiny zrakového postihnutia

Druh - predstavuje vymedzený rozsah poškodenia zraku, ktorého nositeľom je určitý skupina ľudí, napr. slepota

Stupeň zrakového postihnutia je vymedzený rozsahom poškodenia zraku v rámci daného druhu

- slepota:
- úplná slepota
- svetlocit
- praktická slepota

Rozdelenie zrakovo postihnutých, podľa jednotlivých druhov a stupňov voláme **diferenciáciou**.

Pre špeciálno-pedagogickú prax a ostatnú prácu so zrakovo postihnutými je dôležité prihliadať na dobu vzniku a príčinu vzniku (etiologiu) poruchy

- vrodené poruchy (napr. kongenitálna slepota)
- získané poruchy (napr. oslepnutie)
- krátkodobé poruchy (zápal nervu)
- dlhodobé poruchy (chronický zápal sietnice)
- opakované poruchy (striedané škúlenie)
- orgánové poruchy (porucha v oku)
- funkčné poruchy (tupozrakosť - lenivé oko)

Podľa toho, či je možné dosiahnuť nápravu:

- reparable - odstrániteľné (škúlenie)
- irreparable (slabozrakosť)
- ustálené poruchy (porucha je stabilná - farbosleposť)

- neustálené poruchy (degenerácia, postupné odumieranie)
- poruchy binokulárneho videnia (tupoizrakí, škuľaví)
- slabozrakosť (slabozrakí)
- zvyšky zraku (čiastočne vidiaci)
- slepota (nevidiaci)

Tupoizrakí a škuľaví

Tupoizrakosť - neschopnosť dosiahnuť správne videnie obidvoma očami napriek tomu, že ani jedno oko nevykazuje žiadnu orgánovú poruchu

- ide o poruchu funkcie zraku → funkčná a reparable porucha
- je to vlastne nedostatočne rozvinuté binokulárne videnie (jedno oko vidí ostrejšie ako druhé)
- nevzniká naraz, ak sa vyvíja dieťa podvedome pozerá na obrázok zdravým okom, druhé oko potláča → môže vzniknúť až funkčná mozgová slepota
- stávajú sa monokulom - človek, ktorý vidí iba jedným okom

Škuľavosť (strabizmus) - je to porucha rovnovážneho postavenia očí

- ide o úchylku jedného oka od druhého
- osi očí nekorešpondujú - vzniká tzv. dvojité obraz - diplopia
- aby postihnutý videl ostro, potláča obrázok jedného oka
- zjavné škúlenie → manifestačné (vidíme ho)
- skryté škúlenie → latentné (nevidíme ho), nevzniká prekrytie obrázkov v mozgu (fúzia) → tupoizrakosť

Príčiny škúlenia:

- optické nedostatky oka
- poruchy zrakového nervu
- poruchy okohybných svalov
- centrálné vplyvy z mozgu

Druhy škúlenia:

- súbežné škúlenie (uhol pohľadu oboch očí sa nemení)
- nesúbežné škúlenie (porucha okohybných svalov)
- zabíhavé škúlenie (oči sa natáčajú k sebe)
- rozbíhavé škúlenie (oči sa natáčajú od seba)
- škúlenie nahor (oko sa natáča nahor)
- škúlenie nadol (oko sa natáča nadol)
- striedavé škúlenie (keď oko škúli raz na jednu a raz na druhú stranu)
- na odstránenie škúlenia - odborné lekárske zásahy a cvičenia)

- pri tupoizrakosti → metóda Oklúzia - prekrytie zdravšieho oka a realizácia špeciálnych zrakových cvičení

Ortoptika - cvičenie slúžia na obnovu binokulárneho videnia

Pleoptika - zvýšenie zrakovej ostrosti tupoizrakého oka

Slabozrakí

- slabozrakosť vzniká po prekonaní očných ochorení, ale býva aj dôsledkom celkových ochorení
- slabozrakosť - zníženie zrakovej ostrosti do diaľky

- zrková ostrosť **VÍZUS** - sa vyjadruje zlomkom, desiatinným číslom alebo % (zlomok 5/50 - jedinec vidí len z 5 metrov, čo by mal vidieť z 50)
- pri vyšetrení ostrosti sa zisťuje tzv. monokulárny vízus pre každé oko samostatne → pretože každé oko môže mať inú ostrosť
- poznáme aj vízus do blízka a techniky jeho vyšetrenia, ide tu o zrakovú prácu na vzdialenosť približne 30 cm, túto prácu vykonáva oko pri čítaní, písaní, atď.
- vyšetrenie pomocou Jägrových tabuliek - 24 typov textu zoradených podľa veľkosti písma od najmenšieho po najväčšie (najlepší zrak - písmo č. 1, zvyšky zraku - písmo č. 24)

Slabozrakí žiaci prejavujú sa:

- krátkozrakosť - sklá mínus - rozptylky - myopia
 - ďalekozrakosť - sklá plus - spojky - hypermetropia
 - astigmatizmus - ide o narušenie zrakovej ostrosti len v jednej z rovín, napr. môže vidieť štvorec ako stojatý alebo ležatý obdĺžnik
- } poruchy zrakovej ostrosti vo
} vertikálnej aj horizontálnej polohe

- používame okuliare s cylindrickými sklami (cylindros - valec)
- ďalekozrakí a krátkozrakí sférické sklá (sféra - guľa)

Zaradovanie detí do špeciálnych škôl:

- stupeň zrakovej ostrosti
- rozsah zorného poľa

Iné diagnózy

Ťažká krátkozrakosť - myopia gravis

- ide o 10 dioptrií
- pohyb detí je prísne obmedzený pre nebezpečenstvo odlúpnutia sietnice
- nie:
 - prudké pohyby
 - otras hlavy
 - fyzická námaha
- do blízka vidia aj bez okuliarov, do diaľky - korekcia

Očný tras - nystagmus

- porucha nervového pôvodu
- mimovoľné pohyby očí majú kmitavú podobu hore-dole alebo krúživým smerom
- problémy pri čítaní (text sa im pohybuje)
- trpia zrakovou únavou

Retrolentálna fibroplázia

- zrakové poškodenie novorodenca, predávkovanie O₂ v inkubátore
- zrasty na sietnici → pokles vízusu na spodnú hranicu → ťažšie formy majú zachovalý len svetlocit → slepota
- málo pohybu, ophthalmológ sledovať - možnosť odlúpenia sietnice

Uvoľnenie šošovky (subluxatio lentis)

- porucha závesného aparátu šošovky, ktorý vykonáva akomodáciu šošovky
- pri otrasoch hlavy sa šošovka môže uvoľniť a prepadnúť do zadnej komory - pohyb žiakov je prísne obmedzený, nie: skoky, loptové hry, predklony, kotúle

Afakia

- stav po operácii sivého zákalu šošovky
- namiesto vyoperovanej šošovky nosia deti okuliare pre hypertropov (ďalekozrakých) a hodnotami + 10 až 12 dioptrií

Svetloplachosť albinizmus

- čiastočne alebo úplné chýbanie pigmentu (farbiva) v dúhovke oka alebo sietnici
- dúhovka nemôže cloniť svetlo - preto sú deti precitlivené na svetlo
- najvhodnejšie lokálne osvetlenie pracovného miesta

Odumieranie zrkového nervu (atrophia nervi optici)

- progresívna porucha → zhoršovanie zrakových funkcií
- mávajú zúžené zorné pole → problémy s priestorovou orientáciou - ireparabilná porucha

Degenerácia sietnice (degeneratio retinae)

- znehodnocovanie sietnice oka spôsobuje postupné zužovanie zorného poľa → trubicové videnie → progresívny vývin → slepota - obmedzený pohyb

Zelený zákal (glaucoma)

- zvýšený vnútroočný tlak → postupné znehodnotenie oka
- obmedzený pohyb
- nie: hlboké predklon, kotúle, fyzická námaha

Čiastočne vidiaci

- tvoria skupinu medzi slabozrakými a nevidomými
- zvyšky zraku - najťažšia slabozrakosť - napr. rozozná prsty až tesne pred očami

Nevidiaci

- slepota - najťažšie zrkové postihnutie
- absolútna strata zraku - amauróza
- svetlocit
- praktická slepota - ťažšie prípady slabozrakosti

Psychické osobitosti zrakovo postihnutých

- odlišnosti v spôsobe chôdze, priestorová orientácia, držanie tela, mimika tváre, odlišnosti v pamäti, reakciách, citovom a osobnom živote, edukácia
- zrakom prijímajú iba 20-30% informácií (zdraví - 70-80%)
- informačný deficit → mentálna retardácia
- kompenzácia zmyslov - náhradné zmysly:
 - sluch
 - hmat
- cvičenie pamäti
- vôľové konanie

Hmatová kompenzácia:

- pasívny hmat - dotykové vnímanie, bez pohybu rúk (teplo, chlad)
- aktívny hmat - haptika - pohyb rúk je aktívny

- inštrumentálny hmat - predĺžený, sprostredkovaný - slepecká palica

Osobitosti edukácie zrakovo postihnutých

- závisia od stupňa a druhu postihnutia

Škuľaví a tupozrakí

- slabozrakí - môžu pracovať zrakom iba obmedzene (10-15 min)
- žiadne prudké pohyby
- cvičenie
- kompenzačné pomôcky na čítanie

Čiastočne vidiaci

- striedane zrakovej a hmatovej práce - šetrenie zraku

Nevidiaci

- slepecké písmo - Braillovo - 6 bodov (Braille 16 ročný 1825)
Pichtov písací stroj (str. 50)

Pedagogika sluchovo postihnutých

- surdopédia (surdus - hluchý)

Druhy, stupne a príčiny sluchového postihnutia

Hluchota - surditas

- porucha, pri ktorej postihnutý nevníma vonkajšie sluchové podnety - nemôže sa dorozumievať

- úplná - ak nemôže vyvolať žiadne sluchové reakcie
- neúplná - ak sa dajú zistiť zvyšky sluchu - veľmi slabé

Hluchotu spôsobuje:

- porušený vývin - dedičnosť, vrodenosť
- trauma - výbuch
- chorobný proces - chronické ochorenia ucha
- ako symptóm iného ochorenia - nádor

Hluchota - zdedená - vyskytuje sa u viacerých členov rodiny po viac generácií, častejšie u žien ako u mužov

Sporadická hluchota - zmeny:

- v Cortiho orgáne
 - gangliovej špirále
 - kochleárnom nerve
- } príbuzenské sobáše

Porucha sluchovej funkcie - rôzny stupeň a je obojstranná (symetrická)

- sprevádzajú ju aj iné poškodenia:

- infantilizmus - vývinová slanosť
- hypogenitalizmus - znížená činnosť pohlavných orgánov
- oligofrénia

- dieťa môže ohluchnúť pri pôrode alebo v ranom detstve pod vplyvom ochorenia, pôsobením škodlivín, po prekonaní tuberkulózy, malárie a pod., úraz hlavy → získaná hluchota

Hluchonemota - surdomutitas

- pri vrodenej hluchote a ohluchnutosti do 3 rokov

Ohluchnutosť

- je strata sluchu, ktorá vznikla v priebehu vývinu reči - reč sa nestráca, ale pre stratu sluchovej kontroly sa deformuje

- kvalita reči závisí od veku ohluchnutého

- v školskom veku potrebuje iniciatívne rečové prostredie, ktoré ho nabáda k reči

Nedoslýchavosť - hypacusis

- je to čiastočná strata sluchu s trvalými následkami

- postihnutý ťažko komunikuje s okolím

- ľahká - postihnutý nemá viditeľné problémy pri dorozumívaní, reč počuje aj z viac ako 3 metre
 - prostredie ale musí byť tiché, nie reč v hlučnom prostredí
- stredná - postihnutý je schopný sledovať reč zo vzdialenosti 1-3 metre
- ťažká - kratšia vzdialenosť ako 1 meter

Zvyšky sluchu - ide o neúplnú stratu sluchu

- vrodená
 - získaná
- zvyšky sluchu nestačia na vnímanie hovorenej reči, ale dajú sa použiť na výchovu reči

Kombinované poruchy - najčastejšia kombinácia s:

- mentálnou retardáciou
- telesným poškodením
- zrakovým poškodením

Typy sluchových porúch:

1. Prevodové

- zle počuje hlboké zvuky, hlboký hlas
- počuje zvukový signál s menšou intenzitou
- slabšie počuje reč
- zápal stredného ucha, nepriechodnosť Eustachovej trubice, zväčšenie nosovej mandle

2. Percepčné

- zle počuje vysoké tóny
- problém s rozpoznávaním hlások
- šepot počuje zle
- reč počuje, ale jej nerozumie

3. Kombinované

- prejavujú sa poruchy oboch typov

Psychické osobitosti sluchovo postihnutých

Pocity a vnemy

- dôležité procesy pri orientácii v priestore
- hl. úloha sluchového analyzátora je počutie reči
- vnímanie priestoru sluchom je doplnkom vizuálneho poznávania
- neschopnosť vnímať zmeny v okolí môžu byť nebezpečné
- rozvoj náhradných zmyslov

Pamäť

- len zrková a slovná pamäť

Predstavy

- rodia sa v mysli - chýbajú akustické predstavy, ale aj sluchové zložky zrkových predstáv

Fantázia

- zaostáva

Pozornosť

- sústreďuje pozornosť výlučne na zrak a pri tejto činnosti ho nevyrušujú sluchové podnety → preto občas dosahuje lepšie výsledky ako počujúci

Myslenie a reč

- dlhý čas je neverbálne myslenie výlučnou formou myslenia
- osvojovanie orálnej reči neskôr
- rozvoj posunkovej reči

Osobitosti edukácie sluchovo postihnutých

Zrakové vnímanie - dôležité rozvíjať zrakové vnímanie hlavne odzieraním → je to spôsob zrakového vnímania slov, viet, myšlienok - sú vyjadrované pohybom hovoridiel → pozorovanie artikulačných orgánov a celkovej mimiky hovoriaceho

2 zložky odzieraní:

1. Psychická zložka

- je to dotváranie neúplnosti zrakových obrazov - dôvtip, usudzovanie, dopĺňovanie do celkového prejavu
- závisí od slovnej zásoby, od množstva osvojených pojmov

2. Technická zložka

- tvorí základ vnímania viditeľných obrazov artikulačných orgánov
- nacvičujeme ju v edukačnom procese (logopedická starostlivosť)

Kinetické vnímanie reči

- uvedomenie si pohybov artikulačných orgánov

Kožná citlivosť

- dieťa reaguje na vlastné kontaktné pocity, ktoré vznikajú pri priamom dotyku pokožky s predmetom

Taktilné pocity - dotyk, tlak, vibrácie

Tepelné pocity - teplo - chlad

Bolestivé pocity

Hmatové vnímanie

- dotyk - ruka
- spojené kožné a pohybové receptory

Sluchové vnímanie reči

- písomná reč
- posunková reč

Školy a zariadenia pre sluchovo postihnutých

- celý systém škôl od MŠ až po stredné školy
- MŠ hlavný cieľ - naučiť dieťa komunikovať

Pedagogika mentálne postihnutých

- rozvoj, výchova, vzdelávanie, vyučovanie mentálne postihnutých a mentálne postihnutých s viacerými chybami
- psychopédia
- pre edukáciu - kategórie postihnutia

A podľa stupňa mentálneho postihnutia:

1. hraničné pásmo mentálnej retardácie (MR)
2. ľahká, stredná, ťažká a hlboká mentálna retardácia

B podľa veku

1. mentálne postihnutí v ranom veku
2. mentálne postihnutí v predškolskom veku
3. mentálne postihnutí v školskom veku
4. mentálne postihnutí v adolescencii
5. mentálne postihnutí v dospelosti

C z hľadiska špeciálnych výchovno-vzdelávacích inštitúcií

1. špeciálne MŠ
2. špeciálne ZŠ
3. špeciálne ZŠ pre deti s viacerými postihmi
4. odborné učilištia
5. domov sociálnych služieb

- v minulosti do kompetencie pedagogiky mentálne postihnutých spadali aj ťažkovychovávatel'ní → psychosociálne narušení, so špecifickými poruchami učenia, epileptici a jedinci s psychickými poruchami, chorobami
- postupne však prešli do odbornej kompetencie iných špeciálno-pedagogických disciplín

Pedagogika mentálne postihnutých sa zo všetkých špeciálno-pedagogických disciplín týka najväčšieho počtu postihnutých jedincov

Druhy, stupne a príčiny mentálneho postihnutia

- mentálne postihnutie predstavuje veľké množstvo, pestrú škálu druhov, typov, foriem a stupňov
- je to najťažšie odvetvie špeciálno-pedagogickej praxe

1. Organicky, biologicky podmienená MR

- vždy súvisí s poškodením CNS - mozgu

- podľa toho, v ktorom vývinovom štádiu sa mozog poškodil možno hovoriť o:

A Oligofrénia

- oligos - málo, frén - duša
- v prenatalnom období, perinatálnom období (10 dní po pôrode) alebo tesne postnatálnom zhruba do 2 rokov
- delí sa na:
 - zdedenú - hereditárnu
 - vrodenú - kongentálnu

Príčiny:

- infekcie, zápaly, žiarenia, málo O₂, mutácia génov, Rh faktory, úrazy, abnormalita pôrodu

Oligofrénia sa prejavuje aj na vonkajšom vzhľade jedinca

- tvár, oči, na postoji, lokomotorika, správanie
- je nápaditý
- postihnutá je aj citová, vôľová, osobnostná, sociálna zložka

B Demencia

- je to proces postupného zastavovania lebo rozpadu normálneho mentálneho vývinu
- príčina - neskoršia porucha mozgu zhruba po 2. roku života
- organická deštrukcia alebo funkčná porucha môže byť výsledkom pôsobenia rôznych etiologických faktorov
- zápal mozgu, zápal mozgových blán, úraz mozgu,, poruchy metabolizmu, intoxikácie, DMO, poruchy žliaz s vnútorných vylučovaním

- oligofrénia má stacionárny charakter
- demencia má progresívny charakter - tendencia k postupnému zhoršovaniu, po istom čase sa môže zastaviť, spomaliť, ale aj zlepšiť

2. Sociálne podmienená MR

- v extrémne nevhodnom sociálnom prostredí, s veľkou výchovnou zanedbanosťou → môžu mentálne funkcie retardovať → nepomer chronologického a mentálneho veku
- zostúpi na pásmo MR
- nedostatok stimulačných podnetov → vplyv na:
 - sociálne funkcie
 - emocionálne funkcie
 - mentálne funkcie
- divé deti - odchované zvieratami
- neúplné, rozvrátené, asociálne a anitsociálne rodiny
- alkohol - averzívne správanie rodičov
- je iná prognóza oproti oligofrénii

Typické prejavy správania mentálne postihnutých

- 3 skupiny:
 1. eretický
 2. apatický
 3. nevyhranený

Eretický typ

- nepokojný, vzrušivý, impulzívny, nestabilný
- vzruch výrazne dominuje nad útlmom
- nevydržia sedieť dlhší čas v škole
- vrtí sa, otáčajú
- všetko chytajú, kazia
- bitkári, agresivita
- neprimerane reagujú na podnety z vonku
- sú ťažko ovládateľní
- ťažko sa podriaďujú disciplíne

- predstavujú zložitý výchovný problém
- chýba autoregulácia
- poruchy sociálnych vzťahov, citová oblasť

Apatický typ

- strnulý, torpídny
- nápadná pasivita
- nedostatok prirodzenej aktivity, spontánnosti
- vzruch a útlm prebiehajú patologicky pomaly
- útlm výrazne dominuje nad vzruchom
- nápadná je nepohyblivosť, nečinnosť, malátnosť, lenivosť
- v škole patria medzi „dobré“ deti - nevyrušujú, pokojné, nekonfliktné
- voči podnetom sú zväčša ľahostajné, málo čo ich zaujíma, nehrajú sa, nie sú zvedavé
- pasívne pozorujú okolie
- chodia pomaly, myslia, hovoria a vnímajú pomaly
- slabá vôľa
- neschopnosť prekonávať prekážky, citovo sú tupí

Nevyhranený typ

- medzi eretickým a apatickým typom → široká škála prechodných typov, v ktorých sú vzruch a útlm relatívne v rovnováhe alebo jeden z nich len mierne prevláda
- títo sú z hľadiska budúcej prognózy pre sociálnu adaptáciu, rehabilitáciu a integráciu najvhodnejší

Ďalším hľadiskom klasifikácie mentálne postihnutých sú klinické formy oligofrénie a demencie

- je ich vyše 100 a niektoré nie sú ešte náležite vedecky preskúmané, preto ich klasifikácia nie je jednotná
- niektoré formy oligofrénie a demencie charakterizuje výrazný somatický nález:
 - mikrocefália - malá hlava
 - hydrocefália - vodnatieľka motgu
 - makrocefália - enormne veľká hlava
 - kreténizmus

Dawnov syndróm

Kraniostenóza - predčasné skostnatenie lebečných kostí

- z hľadiska edukácie nás zaujímajú také formy, ktoré predstavujú špecifickú homogénnu skupinu

Downov syndróm

- majú svoje špecifické somatické znaky
- nezmeniteľné
- prítulné, maznavé, dobrá nálada, dobrá schopnosť napodobňovať
- majú dobrý vzťah k hudbe
- z hľadiska mentálnej úrovne - väčšinou ide o strednú MR
- neschopnosť sa dlho sústrediť (koncentrovať) na činnosť, hlavne duševnú
- patria skôr k apatickým ako k eretickým typom

Klasifikácia mentálne postihnutých z hľadiska stupňa závažnosti postihnutia

- stupne sa ohraničujú hodnotou IQ, ktorý vyjadruje disproporccionalitu chornologického a mentálneho veku:

IQ nad 120	vysoký nadpriemer inteligencie
110-120	mierny nadpriemer
100-110	vysoký priemer
90-100	nízky priemer
80-90	mierny podpriemer
70-80	hlboký podpriemer
50-70	ľahká MR (debilita)
35-50	stredná MR (imbecilita)
20-35	ťažká MR (ťažká idiocia)
pod 20	hlboká MR (hlboká idiocia)

Hlboká MR

- najťažší stupeň, IQ pod 20
- retardácia sa týka všetkých vývinových etáp
- ide o obmedzenie:
 - motorického vývinu
 - neuropsychického vývinu
- imobilní, po celý život ležia → prípadne sa plazia
- nevšímaví k hladu, nevedia sať ani hrýzť
- nemajú vyvinutý sexuálny pud
- nemajú reč → nevzdelateľní, nevychovatelní → ústavná starostlivosť

Ťažká MR

- výrazné oneskorenie motorického (sedenie, státie) a psychického vývinu
- nekoordinovanosť hrubej a jemnej motoriky
- reagujú na chlad, teplo, hlad - často prehnanými reakciami
- vnímajú, ale ich pamäť, predstavy sú minimálne, myslenie takmer chýba
- duševný život na úrovni pudov
- možno ich nacvičiť sebaobsluhu
- trvalo odkázaní na dospelých

Stredná MR

- dieťa je zreteľne obmedzené v somatickom aj neuropsychickom vývine je oneskorené a narušené - prejavuje sa to hlavne v pamäti, primitívne myslenie
- oneskorený vývin reči - slovník je chudobný, jednoduché vety
- sú vychovateľní
- základy písania, čítania, počítania
- jednoduché manuálne práce
- chránené dielne - musia mať dozor dospelého

Ľahká MR

- všetky psychické procesy, reč, motorika, neuropsychický vývin sú kvalitatívne a kvantitatívne odlišné od normy
- sú malé zvedaví, nevynaliezaví, neprimerane veku sa hrajú, majú neadekvátne prejavy správania
- pri konfrontácii s rovesníkmi je zreteľný rozdiel v retardácii

- sú vychovateľní aj vzdelateľní v podmienkach špeciálneho prístupu a špeciálnej výchovy → zaradia sa do pracovného procesu ako manuálni pracovníci

Hraničné pásmo MR

- medzi MR a priemernou inteligenciou → veľká skupina ľudí (8-16%)

- v minulosti sa používali termíny:

- slaboduchosť
- mentálna subnorma
- hraničná inteligencia

Môže ísť o deti:

1. výchovne a sociálne zanedbané
2. duševne infantilné
3. s poruchami vedomia (epileptici)
4. DMO
5. ľahká mozgová dysfunkcia
6. fyzicky oslabené
7. so zmyslovými poruchami

- negatívne ovplyvňujú mentálny vývin

Psychické osobitosti mentálne postihnutých

MR - je súborné označenie pre výrazne podpriemernú úroveň všeobecných schopností IQ

- k základným príznakom mentálneho postihnutia patria nedostatky v poznávacej činnosti a v poznávacích procesoch

Vnímanie

- zmeny vo vnímaní priestoru, pohybu, času

Predstavy

- nejasné, fragmentárne nepresné, pretože závisia od vnímania, myslenie,

- nie tvorivosť, slabé pamäťové predstavy

Pamäť

- narušená vo všetkých fázach

- rýchlo zabúdajú

- kratšie si pamätajú

- uniká im podstata, pamätajú si nepodstatné

Pozornosť

- problém vzbudiť a zamerať pozornosť

- rýchlo prichádza k únave

Myslenie

- najviac poškodené

- nedostatky v analýze, syntéze, chýba abstraktné myslenie

- pojmotvorný proces je narušený

Reč

- narušená z obsahovej stránky

- oneskorený vývin

- reč sa odlišuje podľa stupňa naručenia
- majú pasívny slovník

City

- oneskorené a ťažké vytváranie citov
- prevaha citov súvisiacich s uspokojovaním biologických potrieb
- nedostatok vyšších citov
- neprimeranosť prejavov
- nedostatočná kontrola citov

Vôľa

- nevie si vytýčiť cieľ
- často sa vzdávajú cieľov

Výchova mentálne postihnutých

- výsledkom je socializácia jedinca a pracovné a spoločenské uplatnenie
- považujeme ich za čiastočne vzdelateľných a vychovávateľných

Vzdelávanie a vyučovanie mentálne postihnutých

- cieľom vzdelávanie mentálne postihnutých - je osvojiť si súhrn vedomostí, zručností a návykov
- súčasťou je aj systematická starostlivosť o rozvoj:
 - telesných schopností
 - duševných schopností
 - príprava na život, aby mali odbornú pracovnú klasifikáciu a mohli pracovať v jednoduchých povolaniach
- školopovinní mentálne postihnutí → špeciálna ZŠ a v odborných učilištiach
- mentálne postihnutí s viacerými chybami → špeciálne školy
- odlišný obsah vzdelávania
- odlišná organizácia vyučovania
- metódy, formy a prostriedky
- tempo vyučovania
- odlišné výsledky vzdelávania
- určujúce je pre vzdelávanie - úroveň a stupeň postihnutia
- diferencovaný prístup špeciálneho pedagóga, individuálna výchovno-vzdelávacia práca s mentálne postihnutým žiakom
- vyučovací proces sa vyznačuje osobitosťami, ktoré sú dané telesným, duševným a sociálnym vývinom mentálne postihnutých žiakov
- vyučovací proces determinujú faktory:
 - skladba oligofrenikov a dementných
 - výskyt, pomer eretikov a apatikov
 - výskyt pridružených porúch:
 - somatické

- senzorické
- poruchy správania
- osobitosti žiakov (v sociálnej, vôľovej a emočnej oblasti)
- homogénnosť, heterogénnosť žiakov
- kvalita školy
- učiteľ
- kvalita rodinného prostredia

Špeciálna škola (predtým pomocná)

- je pre deti, ktoré sa pre svoje rozumové nedostatky nemôžu vzdelávať ani v osobitnej škole

- cieľ:

- sebaobsluha
- osobná hygiena
- základné pracovné zručnosti s predmetmi dennej potreby

Škola je 10-ročná - 4 stupne/oddelenia:

- nižšie - 1, 2, 3 ročník
- stredné - 4, 5, 6 ročník
- vyššie
- pracovné

- zmyslová, estetická, rozumová, pracovná a telesná výchova

Špeciálna ZŠ (osobitná)

- je pre deti, ktoré sa nemôžu ani po individuálnom prístupe vzdelávať na základnej škole

- elementárny rozvoj vedomostí, zručností

- dominuje - SJL, Mat, pracovné vyučovanie

- po skončení → pracovné učilište

Pedagogika psychosociálne narušených

- zaoberá sa výchovou, prevýchovou, vyučovaním, vzdelávaním a výskumom príčin prejavov a dôsledkov porúch správania detí a mládeže

Etopédia - staršie označenie pre pedagogiku psychosociálne narušených

Poruchy správania - možno charakterizovať ako odchýlky v oblasti socializácie

- ne je schopný rešpektovať normy správania na úrovni svojho veku

- streným pojmom pre:

- delikvencie mladistvých
- kriminalitu
- nápadné správanie

- vždy súvisia so sociálnym prostredím

- sú ťažkovychovateľní - je to pedagogický pojem a rozumieme ním stupeň spoločenskej závažnosti správania

- nemôžeme vo výchove používať bežné výchovné prostriedky

- nutné je špeciálno-pedagogické pôsobenie

Kategorizácia detí a mládeže podľa veku z hľadiska právnickej terminológie:

- neplnoletí - deti do 15 rokov (14???)

- mladiství - mládež od 15 (14) rokov do 18 (mladšia veková kategória)

- od 18 - 24 rokov (staršia veková kategória)

Mravná narušenosť

- sú tu nápadne porušené vzťahy k edukácii, k práci, k spoločnosti

- uznávajú nesprávne hodnoty, nevhodná náplň voľného času, drogová závislosť, patologické hráčstvo, pohlavná promiskuita

Dôležitú úlohu zohráva čas - ako dlho žije morálne nežiaducim spôsobom, ako dlho žije v patologickom prostredí.

Mravná ohrozenosť

- ešte nie sú mravne narušení, ale žijú v patologickom prostredí, sú vystavení nebezpečeniu morálnej narušenosti

- ťažkosti v sociálnej interakcii

- konfliktné postoje

- narušovanie spoločenského spolužitia

- krátkodobé úteky z domu

- občasné záškoláctvo

- týrané deti

Emocionálna narušenosť

- netýka sa emócií, ale narušeného terénu - emocionality, na ktorom poruchy vznikajú

- emocionálna narušenosť vzniká na sociálnej báze, keď je dlhodobé emocionálne trápanie s následkom deprivácie

- primárna úloha → vysoko pozitívny citový vzťah

Sociálna narušenosť

- hovoríme v súvislosti s nedodržiavaním, prekračovaním a porušovaním spoločensky záväzných pravidiel

- jedinec nie je v súlade ani sám so sebou, ani s prostredím

- delíme ich na:

- výchovne narušených
- emocionálne narušených
- sociálne izolovaných

- spôsobujú ich rôzne faktory:

- psychogénne
- biogénne

Výchovná narušenosť

- vznikli nesprávnou výchovou:

- ambiciózny postoj
- autoritatívny postoj
- nejednotný postoj
- ochraňujúci postoj

- sťažujú jeho integráciu

Psychosociálna narušenosť

- porušovanie noriem

Disociálne správanie

- nie je spoločensky nebezpečné (neprispôsobivé správanie, neprimerané bez výraznejšej agresivity)

- vzdorovitosť, neposlušnosť, klamstvo, priestupky voči školskému poriadku, žalovanie, podozrievanie, netaktnosť, hrubosť

- obyčajne sú typické pre niektoré obdobia:

- nástup do školy
- puberta

- mávajú obranný charakter, nevie riešiť problémové situácie

Asociálne poruchy

- keď jedinec svojim správaním porušuje normy, ale ešte neprekračuje právne normy

- túlavosť, záškoláctvo, toxikománia, sebapoškodzovanie

- vylučuje sa zo spoločnosti, ale nie je proti nej

Antisociálne správanie

- protispoločenské - väčšia miera spoločenskej nebezpečnosti

- je to najvyšší stupeň narušenosti

- dostáva sa do rozporu s Trestným zákonom

- krádeže, lúpeže, sexuálne odchýlky, znásilnenia, vraždy

Druhy, stupne a príčiny psychosociálneho narušenia

- do starostlivosti pedagogiky psychosociálne narušených sa zahŕňajú deti a mládež s asociálnym až antisociálnym správaním

- na základe stupňa narušenosti je jedincom s poruchami správania nariadená ústavná alebo uložená ochranná výchova

Ústavná výchova je opatrenie, ktoré prijme súd

- vychádza zo zákona o rodine, keď nemožno zabezpečiť rodinnú výchovu

- diagnostické centrá
- reedukačné domovy a školy
- liečebnovýchovné sanatóriá

Ochranná výchova

- nariaďuje ju súd podľa Trestného zákona súdnym rozhodnutím pri porušovaní právnych noriem

- ide tu o trestné opatrenia - zákon pre mladistvých - 15 (14) - 18 rokov

Psychické osobitosti psychosociálne narušených

- všetky psychické funkcie môžu byť narušené

- IQ sa pohybuje väčšinou v dolnom pásme priemeru

- z poznávacích procesov býva narušené:

- vnímanie
- pamäť
- myslenie
- reč

- halucinácie

Poruchy emócií

- poruchy afektov, patický afekt - silný výbuch so stratou vedomia

- môže sa v tomto stave dopustiť trestného činu (alkohol, drogy)

Fóbie

- vtieravé chorobné strachy pri neurotických ťažkostiach

Poruchy nálady

- depresie, manická nálada, úzkostná (anxiózná)

Poruchy pudov

- sebapoškodzovanie (porušený pud sebazáchovy)

- samovraždy

- poruchy sexuálneho pudu (onánia, masochizmus, transsexualizmus, frigidita, pedofília, zoofília)

Poruchy vôle

- poruchy v znížení vo vôľovej sfére

- nedostatok motivácie

- strata rozhodnosti

- neschopnosť uskutočniť rozhodnutie

Poruchy vedomia

a) kvantitatívne poruchy vedomia - postihujú bdelosť (vigilitu)

- somnolencia - stav zníženej bdelosti → sprevádza ju nadmerná spavosť
- sopor - postihnutého môžeme len veľmi ťažko zobudiť, ale opäť usína

- kóma - bezvedomie

b) kvalitatívne poruchy - narušená je jasnosť vedomia

- zmätenosť - pomýlený, dezorientovaný v čase a priestore → príklad náhlej krátkodobej straty vedomia je mdloba
- delírium - chorobná zmätenosť, nepokoj, halucinácie, alkoholizmus

Poruchy pozornosti

- neschopnosť sa sústrediť, zamerať, koncentrovať

Poruchy osobnosti

- netvorí celok

- rozpad osobnosti (Alzheimer, schizofrénia)

Socializácia psychosociálne narušených:

- internácia - vydelenie z patologického prostredia (diagnostické, reedukačné zariadenia)
- adaptácia
- integrácia